

ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ПРАВООХОРОНЦІВ НА ЕТАПІ НАВЧАННЯ У ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

У статті висвітлено основні ознаки особистісної трансформації, обґрунтовано необхідність проведення діагностики значущості життєвих цінностей правоохоронців у різних сферах життя; проаналізовано результати дослідження особливостей особистісних трансформацій ціннісно-смыслової сфери правоохоронців на різних етапах отримання освіти у ЗВО зі специфічними умовами навчання.

Ключові слова: особистісні трансформації, ціннісно-смыслова сфера правоохоронців, показники значущості цінностей, професійне життя, сфера навчання і освіти, сімейне життя, сфера суспільної діяльності, сфера індивідуальних захоплень.

В статтє представлен теоретический анализ проблемы исследования личностных трансформаций, выявлены основные признаки трансформации личности, обоснована необходимость проведения диагностики значимости жизненных ценностей работников правоохранительных органов в различных сферах жизни (профессиональная сфера, сфера обучения и образования, семейная жизнь, сфера общественной деятельности и сфера индивидуальных увлечений); проанализированы результаты исследования особенностей личностных трансформаций ценностно-смысловой сферы правоохранителей на различных этапах получения образования в ВУЗАХ со специфическими условиями обучения.

Ключевые слова: личностные трансформации, ценностно-смысловая сфера правоохранителей, показатели значимости ценностей, профессиональная жизнь, сфера обучения и образования, семейная жизнь, сфера общественной деятельности, сфера индивидуальных увлечений.

Постановка проблеми. Специфіка діяльності правоохоронців обумовлює особистісні трансформації, які суттєво впливають на особливості професійної самореалізації. Динаміка трансформацій особистісної сфери працівників поліції на різних етапах професійної самореалізації виявляється у вигляді стійких життєвих стратегій, що забезпечують можливість пережити досвід зв'язків зі світом у контексті професійної діяльності як стійке ставлення, що охоплює суб'єктивне відчуття джерела власного досвіду (ухвалення рішення, відповідальність, виділення значущих професійних перспектив). Трансформації ціннісно-смыслової сфери особистості охоплюють змістовно-смыслові і динамічно-мотиваційні зміни, а також зміни внутрішніх зв'язків і відносини між різнорівневими компонентами та параметрами, що визначають рівень особистісної стійкості та професійної надійності правоохоронців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну цінність у дослідженні проблеми особистісної трансформації особистості мають праці вчених, в яких досліджуються її стадії (М. Фергусон, Дж. Прочаска та Дж. Нокрос, П. Лушин,

В. Сатір, Дж. Келлог, О. Штепа та інші). У вітчизняній психології автори визначають поняття трансформації як процес розвитку особистості, в ході якого вона набуває цілісності і завершеності. П. Лушин зазначає, що особистісна зміна передбачає усвідомлення власної відповідальності за неї і може включати в себе зміни за такими критеріями, як спосіб, суб'єкт, характер та об'єкт змін. Автор визначає такі ознаки особистісної трансформації: 1) поява суттєвої різниці, що може охоплювати різні особливості і структури особистості; 2) особистісна варіативність – післяефект певного процесу; 3) зміна як тимчасова категорія; 4) наявність конструктивних та деструктивних наслідків для особистості [1].

В процесі набуття життєвого і професійного досвіду ряд компонентів професійної діяльності працівників поліції підлягає трансформації [2].

Метою статті є висвітлення результатів дослідження особливостей особистісних трансформацій ціннісно-смыслової сфери правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання.

Для вирішення поставленої мети було використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження**: психодіагностичний

метод (опитувальник І.Г. Сеніна), порівняльний метод, кількісний і якісний аналіз даних.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні взяли участь 315 правоохоронців, які були розподілені на чотири групи:

1 група – курсанти 1-го курсу факультету №3 ХНУВС (n=100);

2 група – курсанти 2-го курсу факультету №3 ХНУВС (n=92);

3 група – курсанти 3-го курсу факультету №3 ХНУВС (n=98);

4 група – магістри факультету №3 ХНУВС (n=25).

Дослідження цінностей правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання проводилося нами за допомогою опитувальника термінальних цінностей І.Г. Сеніна, що дав можливість діагностувати значущість життєвих цінностей правоохоронців у різних сферах

життя (професійне життя, сфера навчання і освіта, сімейне життя, сфера суспільної діяльності та сфера індивідуальних захоплень) [3].

Як бачимо з таблиці 1, найбільшу цінність у сфері професійного життя для курсантів 1-го курсу мають такі цінності як власний престиж ($x_{cp} = 7,72$), досягнення ($x_{cp} = 7,66$) та активність соціальних контактів ($x_{cp} = 7,44$), середні бали за якими є найвищими у першій групі. У групі курсантів 2-го курсу найвищі середні бали мають цінності досягнення ($x_{cp} = 7,25$), власного престижу ($x_{cp} = 6,74$) та духовного задоволення ($x_{cp} = 6,71$). Дещо схожу картину спостерігаємо і у курсантів 3-го курсу: досягнення ($x_{cp} = 7,52$), розвитку себе ($x_{cp} = 6,89$) та духовного задоволення ($x_{cp} = 6,69$). У групі магістрів найбільш значущими визначено цінності духовного задоволення ($x_{cp} = 7,44$), досягнення ($x_{cp} = 7,32$) та власного престижу ($x_{cp} = 7,04$).

Таблиця 1

Значущість цінностей у сфері професійного життя правоохоронців, (x_{cp})

Цінності	1 група	2 група	3 група	4 група	t 1,2	t, 1,3	t, 1,4	t 2,3	t 2,4	t 3,4
Власний престиж	7,72	6,74	6,16	7,04	4,49**	7,96**	2,22	2,59	0,84	2,81
Матеріальне положення	7,00	6,45	6,52	6,72	2,75	2,62	0,94	0,32	0,82	0,69
Креативність	7,25	6,03	6,21	6,28	5,08**	4,48**	2,55	0,77	0,66	0,19
Активність контактів	7,44	6,60	6,84	6,60	3,71**	2,83	2,48	1,05	0,01	0,72
Розвиток себе	6,82	6,52	6,89	6,92	1,27	0,32	0,32	1,48	1,02	0,09
Досягнення	7,66	7,25	7,52	7,32	1,90	0,73	1,01	1,26	0,19	0,61
Духовне задоволення	6,94	6,71	6,69	7,44	0,99	1,15	1,62	0,11	1,92	2,04
Збереження власної індивідуальності	7,11	6,67	6,52	6,88	1,78	2,49	0,69	0,58	0,52	0,94

Примітка: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,001$

Отже, у сфері професійного життя першокурсники прагнуть набути престижу, досягти певних вагомих результатів та налагодити взаємостосунки з колегами. Другокурсники бажають отримати конкретні результати, схвалення зі сторони соціуму та моральне задоволення від самого процесу роботи. Третьокурсники вважають, що найважливіше – це отримати конкретні та вагомні результати з повною реалізацією власних здібностей та інтересом і духовним задоволенням від професійної діяльності. Магістри бажають займатися цікавою роботою і отримувати задоволення як від процесу так і від результату власної

професійної діяльності за що і отримувати схвалення від соціуму.

Загалом такі дані демонструють схожість ціннісно-сислової сфери правоохоронців у сфері професійного життя на усіх етапах навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання. Проте, слід зазначити про деякі відмінності. Так, на рівні статистичної значимості ($p \leq 0,001$) зафіксовано, що для курсантів 1-го курсу навчання власний престиж у професії ($x_{cp} = 7,72$), тобто прагнення мати соціально схвалювану професію більш важливі ніж для курсантів 2-го ($x_{cp} = 6,74$) і 3-го курсів навчання ($x_{cp} = 6,16$).

Питання психології

Цінність креативності, тобто прагнення внести елемент творчості в сферу своєї професійної діяльності, для першокурсників ($x_{cp} = 7,24$) статистично більш значимий ($p \leq 0,001$) порівняно з курсантами 2-го ($x_{cp} = 6,03$) і 3-го курсів навчання ($x_{cp} = 6,27$). Цінність активності соціальних контактів або іншими словами прагнення до колегіальності в роботі, до делегування повноважень, встановлення сприятливих взаємовідносин з колегами по роботі, також статистично більш значима для першокурсників ($x_{cp} = 7,44$) ($p \leq 0,001$) ніж для курсантів 2-го курсу навчання ($x_{cp} = 6,60$).

Фіксація середньогрупових показників значущості цінностей у сфері навчання і освіти продемонструвала наступне (див. табл. 2). У навчанні для курсантів 1-го курсу найбільш значущими є цінності розвитку себе ($x_{cp} = 7,70$), власного престижу ($x_{cp} = 7,38$) та духовного задоволення ($x_{cp} = 7,36$). Іншими словами, першокурсники прагнуть якомога більше дізнатися про особливості професійної діяльності правоохоронця і підвищувати рівень власної освіти заради особистісного розвитку і високої оцінки суспільством. У

курсантів 2-го курсу найбільш значущими визначено цінності власного престижу ($x_{cp} = 6,96$), матеріального положення ($x_{cp} = 6,93$) і досягнення ($x_{cp} = 6,90$). Можемо стверджувати, що другокурсники зацікавлені в думці інших людей щодо власної освіти і прагнуть досягти такого рівня освіти, який дозволить їм мати високу зарплату та інші види матеріальних благ. Цікаві і практично однакові результати спостерігаємо у третій і четвертій групах дослідження. Так, цінність високого матеріального положення значима як для курсантів 3-го курсу ($x_{cp} = 7,21$) так і для магістрів ($x_{cp} = 7,20$). Цінність духовного задоволення у курсантів 3-го курсу ($x_{cp} = 7,11$) і магістрів ($x_{cp} = 7,04$) посідає однакоє друге рейтингове місце. І на третьому місці за рівнем значущості у курсантів 3-го курсу ($x_{cp} = 7,10$) і магістрів ($x_{cp} = 7,00$) перебуває цінність власного престижу. Таким чином, для третьокурсників і магістрів важливо проявляти інтерес і досягати морального задоволення від процесу навчання та отримати освіту яка дасть їм можливість забезпечувати себе матеріально і підвищувати власний престиж у суспільстві.

Таблиця 2

Значущість цінностей у сфері навчання і освіти правоохоронців, (x_{cp})

Цінності	1 група	2 група	3 група	4 група	t 1,2	t, 1,3	t, 1,4	t 2,3	t 2,4	t 3,4
Власний престиж	7,38	6,96	7,10	7,00	2,18	1,34	1,23	0,69	0,15	0,30
Матеріальне положення	6,80	6,93	7,21	7,20	0,55	1,89	1,06	1,30	0,74	0,04
Креативність	7,28	6,85	6,67	6,80	1,78	2,50	1,25	0,75	0,13	0,35
Активність контактів	7,20	6,74	6,79	6,92	2,01*	1,71	0,78	0,22	0,56	0,36
Розвиток себе	7,70	6,71	6,87	6,76	4,07**	3,84**	2,94**	0,74	0,13	0,38
Досягнення	7,30	6,90	6,84	6,40	1,40	1,65	2,07	0,22	1,12	0,99
Духовне задоволення	7,36	6,78	7,11	7,04	2,50	1,20	0,92	1,58	0,75	0,24
Збереження власної індивідуальності	7,30	6,74	6,57	5,92	2,59	3,31**	4,21**	0,71	2,24	1,69

Примітка: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,001$

Крім того, зафіксовано низку статистично значимих відмінностей, а саме (див. табл. 2): першокурсники статистично значимо більше бажають досягти певного рівня освіти, щоб увійти в тісні контакти з представниками майбутньої професії ($x_{cp} = 7,20 > x_{cp} = 6,74$; $p \leq 0,05$); першокурсники ($x_{cp} = 7,70$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше бажають розвитку

власних здібностей, характеризуються зацікавленістю в оцінці себе як особистості і своїх знань, умінь, здібностей порівняно з курсантами 2-го ($x_{cp} = 6,71$) і 3-го ($x_{cp} = 6,87$) курсів навчання та магістрами ($x_{cp} = 6,76$). Також, курсанти 1-го курсу ($x_{cp} = 7,30$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше прагнуть зберегти власну індивідуальність та проявити оригінальність в процесі

Питання психології

навчання ніж курсанти 3-го курсу ($x_{cp} = 6,57$) і магістри ($x_{cp} = 5,92$).

У сфері сімейного життя діагностовано значущість наступних цінностей (див. табл. 3). У курсантів 1-го курсу: збереження власної індивідуальності ($x_{cp} = 7,80$), розвиток себе ($x_{cp} = 6,96$) і високе матеріальне положення ($x_{cp} = 6,88$). У курсантів 2-го курсу: високе матеріальне

положення ($x_{cp} = 7,00$), досягнення ($x_{cp} = 6,65$) та збереження власної індивідуальності ($x_{cp} = 6,63$). У курсантів 3-го курсу: досягнення ($x_{cp} = 7,25$), духовне задоволення ($x_{cp} = 7,18$) та високе матеріальне положення ($x_{cp} = 6,98$). У магістрів: високе матеріальне положення ($x_{cp} = 7,56$), духовне задоволення ($x_{cp} = 7,32$) і досягнення ($x_{cp} = 6,96$).

Таблиця 3

Значущість цінностей у сфері сімейного життя правоохоронців, (x_{cp})

Цінності	1 група	2 група	3 група	4 група	t 1,2	t, 1,3	t, 1,4	t 2,3	t 2,4	t 3,4
Власний престиж	6,42	5,96	5,84	5,32	1,92	2,62	3,08**	0,49	1,60	1,46
Матеріальне положення	6,88	7,00	6,98	7,56	0,47	0,42	1,66	0,09	1,58	1,79
Креативність	6,50	5,74	6,27	6,64	2,47	0,79	0,30	1,90	2,02	0,91
Активність контактів	6,86	5,97	6,06	5,16	3,46**	3,54**	3,88**	0,44	1,99	2,72
Розвиток себе	6,96	6,58	6,82	6,12	1,51	0,58	2,16	0,97	1,21	1,86
Досягнення	6,78	6,65	7,25	6,96	0,67	2,47	0,54	3,23**	0,99	0,94
Духовне задоволення	6,76	6,40	7,18	7,32	1,35	1,71	1,49	2,91**	2,17	0,37
Збереження власної індивідуальності	7,80	6,63	6,59	6,04	5,01**	5,19**	4,57**	0,17	1,54	1,41

Примітка: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,001$

Констатуємо, що на всіх етапах навчання правоохоронці вважають, що сімейне благополуччя полягає, перш за все, в матеріальній забезпеченості сім'ї. Для курсантів 1-го і 2-го курсів навчання цінними є збереження власної індивідуальності, прагнення до незалежності, що характерно для їх вікового розвитку і періоду проходження сепарації від батьківської родини. При цьому, на рівні статистичної значимості ($p \leq 0,001$) зафіксовано, що незалежність (навіть від членів власної родини) і самостійність більш значима для першокурсників ($x_{cp} = 7,80$) ніж для курсантів 2-го ($x_{cp} = 6,63$), 3-го ($x_{cp} = 6,59$) курсів і магістрів ($x_{cp} = 6,04$). Також, першокурсники ($x_{cp} = 6,86$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше цінують певну структурованість у сімейних контактах, щоб кожен член сім'ї, займав визначену соціальну позицію і виконував строго певні функції порівняно з курсантами 2-го ($x_{cp} = 5,97$), 3-го ($x_{cp} = 6,06$) курсів навчання і магістрами ($x_{cp} = 5,16$).

Курсанти 3-го курсу і магістри знову демонструють схожість цінностей. Вони

однаково прагнуть до духовної близькості з рідними, цінують кохання і проявляють зацікавленість до інформації про сімейне життя. Курсанти 3-го курсу навчання статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше у сімейному житті цінують досягнення вагомих результатів ($x_{cp} = 7,25 > x_{cp} = 6,65$) і духовне задоволення ($x_{cp} = 7,18 > x_{cp} = 6,40$) ніж другокурсники.

Як видно з таблиці 4, у сфері суспільної діяльності першокурсники статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше прагнуть до отримання морального задоволення ($x_{cp} = 8,00$) ніж курсанти 2-го ($x_{cp} = 6,80$), 3-го ($x_{cp} = 6,59$) курсів навчання і магістри ($x_{cp} = 5,88$). Також, курсанти 1-го курсу ($x_{cp} = 7,52$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше бажають активно взаємодіяти з суспільством порівняно з курсантами 2-го ($x_{cp} = 6,36$), 3-го ($x_{cp} = 6,66$) курсів навчання і магістрами ($x_{cp} = 6,20$). Цінність прояву власної індивідуальності для першокурсників ($x_{cp} = 7,42$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більш важлива ніж для курсантів 2-го ($x_{cp} = 5,97$), 3-го ($x_{cp} = 5,93$) курсів навчання і магістрів ($x_{cp} = 6,00$).

Значущість цінностей у сфері суспільної діяльності правоохоронців, (x_{cp})

Цінності	1 група	2 група	3 група	4 група	t 1,2	t, 1,3	t, 1,4	t 2,3	t 2,4	t 3,4
Власний престиж	7,08	5,65	5,64	5,20	5,36**	5,76**	4,38**	0,05	1,13	1,19
Матеріальне положення	7,22	6,70	6,87	6,52	1,79	1,27	1,65	0,58	0,42	0,83
Креативність	6,80	5,84	6,04	5,80	3,91**	3,49**	2,44	0,97	0,09	0,74
Активність контактів	7,52	6,34	6,66	6,20	4,77**	3,92**	3,65**	1,31	0,35	1,32
Розвиток себе	6,92	5,98	6,02	5,96	3,56**	3,82**	2,10	0,21	0,05	0,20
Досягнення	6,90	6,21	6,62	6,64	2,47	1,10	0,57	1,71	1,06	0,07
Духовне задоволення	8,00	6,80	6,59	5,88	4,98**	6,01**	6,28**	0,80	2,20	1,71
Збереження власної індивідуальності	7,42	5,97	5,93	6,00	5,25**	6,01**	3,28**	0,15	0,07	0,18

Примітка: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,001$

Зазначимо, що у групі першокурсників зафіксовано низку статистично значимих відмінностей, а саме: цінність власного престижу статистично більш значима ($p \leq 0,001$) для курсантів 1-го ($x_{cp} = 7,08$) курсу, ніж для 2-го ($x_{cp} = 5,65$), 3-го ($x_{cp} = 5,64$) курсів навчання і магістрів ($x_{cp} = 5,20$); креативність і нестандартний підхід також статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше цінують курсанти 1-го ($x_{cp} = 6,80$) курсу, ніж 2-го ($x_{cp} = 5,84$) та 3-го ($x_{cp} = 6,04$) курсів навчання; важливість розвитку себе у суспільній діяльності статистично більш значима ($p \leq 0,001$) для курсантів 1-го ($x_{cp} = 6,92$) курсу порівняно з курсантами 2-го ($x_{cp} = 5,98$) та 3-го ($x_{cp} = 6,02$) курсів навчання.

Другокурсники бажають у сфері суспільної діяльності отримувати духовне задоволення ($x_{cp} = 6,80$), матеріальну винагороду ($x_{cp} = 6,70$) та налагоджувати соціальні контакти ($x_{cp} = 6,34$).

Третьокурсники прагнуть займатися суспільною діяльністю заради матеріальної винагороди ($x_{cp} = 6,87$), розширення соціальних контактів ($x_{cp} = 6,66$) і досягнення конкретних результатів ($x_{cp} = 6,62$). Подібну картину ми спостерігаємо і у групі магістрів, які також

прагнуть досягати відчутних результатів виконуючи суспільну діяльність ($x_{cp} = 6,64$), отримувати матеріальну винагороду ($x_{cp} = 6,52$) і розширювати соціальні контакти ($x_{cp} = 6,20$).

Визначено, що за рахунок своїх захоплень (див. табл. 5) першокурсники прагнуть підкреслити власну індивідуальність ($x_{cp} = 8,56$), досягти конкретних результатів ($x_{cp} = 8,02$) і отримати духовне задоволення ($x_{cp} = 7,56$). Другокурсники прагнуть використовувати власне хобі для отримання конкретних результатів ($x_{cp} = 7,03$), підкреслення своєї оригінальності ($x_{cp} = 6,99$) і розвитку особистих, потенційних можливостей ($x_{cp} = 6,92$). Третьокурсники у власних захопленнях вбачають можливість розкрити свою неповторність ($x_{cp} = 7,12$), розвинути здібності ($x_{cp} = 7,11$) і отримати конкретний результат ($x_{cp} = 7,04$). Магістри бажають розвинути власну особистість за рахунок захоплень і спроби власних сил у різних заняттях ($x_{cp} = 7,72$). Займаючись хобі магістри прагнуть до відчутних результатів і певних досягнень ($x_{cp} = 7,44$) та схильні займатися тими хобі, що мають колективний характер ($x_{cp} = 6,92$).

Значущість цінностей у сфері захоплень правоохоронців, (x_{cp})

Цінності	1 група	2 група	3 група	4 група	t 1,2	t, 1,3	t, 1,4	t 2,3	t 2,4	t 3,4
Власний престиж	6,60	6,03	5,45	5,08	2,20	4,44**	3,77**	2,20	2,36	0,90
Матеріальне положення	7,36	6,36	6,29	6,76	4,18**	4,96**	1,63	0,31	1,02	1,37
Креативність	7,32	6,21	5,67	5,68	4,01**	6,08**	3,98**	1,91	1,24	0,03
Активність контактів	7,54	6,33	5,95	6,92	5,03**	7,48**	1,63	1,81	1,59	3,15**
Розвиток себе	5,86	6,92	7,11	7,72	3,40**	4,32**	3,58**	0,84	2,22	1,97
Досягнення	8,02	7,03	7,04	7,44	5,45**	5,42**	2,40	0,04	1,35	1,31
Духовне задоволення	7,56	6,24	5,98	5,28	5,59**	6,39**	6,60**	0,96	2,42	1,63
Збереження власної індивідуальності	8,56	6,99	7,12	6,32	6,97**	6,80**	7,36**	0,53	1,69	2,18

Примітка: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,001$

Найбільшу кількість статистично значимих відмінностей було зафіксовано серед показників значущості цінностей у сфері захоплень (див. табл. 5). Так, при виборі занять у вільний час першокурсники ($x_{cp} = 6,60$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше орієнтуються на думку значимих для них людей ніж курсанти 3-го курсу ($x_{cp} = 5,45$) та магістри ($x_{cp} = 5,08$). Також, першокурсники ($x_{cp} = 7,36$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше ніж курсанти 2-го ($x_{cp} = 6,36$) і 3-го ($x_{cp} = 6,29$) курсів навчання прагнуть у вільний час займатися тим, що може принести матеріальну користь. Прагнення першокурсників ($x_{cp} = 7,32$) захоплюватися тими заняттями, котрі надають можливість для творчого розкриття і привнесення різноманіття у життя статистично значимо ($p \leq 0,001$) більш сильніші ніж у курсантів 2-го ($x_{cp} = 6,21$), 3-го ($x_{cp} = 5,67$) курсів навчання і магістрів ($x_{cp} = 5,68$). Курсанти 1-го курсу ($x_{cp} = 7,54$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більш схильні захоплюватися тими заняттями, які мають колективний характер і бажають знайти односторонців і взаємодіяти з ними в своєму захопленні порівняно з другокурсниками ($x_{cp} = 6,33$) і третьокурсниками ($x_{cp} = 5,95$).

Прагнення розвивати себе і спробувати власні сили в різних заняттях статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше розвинуте у курсантів 2-го ($x_{cp} = 6,92$), 3-го ($x_{cp} = 7,11$) курсів навчання і магістрів ($x_{cp} = 7,72$), ніж у першокурсників ($x_{cp} = 5,86$). Тоді як отримувати відчутні результати від своїх захоплень статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше бажають першокурсники ($x_{cp} = 8,02$) ніж курсанти 2-го ($x_{cp} = 7,03$) і 3-го ($x_{cp} = 7,04$) курсів навчання.

Крім того, першокурсники ($x_{cp} = 7,56$)

статистично значимо ($p \leq 0,001$) більше прагнуть до духовного задоволення від занять у вільний час ніж курсанти 2-го ($x_{cp} = 6,24$), 3-го ($x_{cp} = 5,98$) курсів навчання і магістрів ($x_{cp} = 5,28$). Теж саме можемо сказати і про прагнення першокурсників до того, щоб захоплення допомагало підкреслити, висловити їх індивідуальність, його показник ($x_{cp} = 8,56$) статистично значимо ($p \leq 0,001$) більший порівняно з показниками курсантів 2-го ($x_{cp} = 6,99$), 3-го ($x_{cp} = 7,12$) курсів навчання і магістрів ($x_{cp} = 6,32$).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, протягом дослідження нами було виявлено такі особливості особистісних трансформацій правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання:

- у сфері професійного життя діагностуються зміни у розумінні його змісту та значення від престижності у першокурсників до бажання отримувати задоволення як від процесу так і від результату власної професійної діяльності у магістрів. У респондентів всіх груп спостерігається тенденція до прагнення мати конкретні, вагомні результати діяльності та отримувати схвалення від соціуму;

- у сфері навчання та освіти для третьокурсників і магістрів важливо проявляти інтерес і досягати морального задоволення від процесу навчання та отримати освіту, яка дасть їм можливість забезпечувати себе матеріально і підвищувати власний престиж у суспільстві; для респондентів перших двох груп велике значення має збереження власного престижу;

- у сфері сімейного життя на всіх етапах навчання правоохоронці вважають,

Питання психології

що сімейне благополуччя полягає, перш за все, в матеріальній забезпеченості сім'ї. Курсанти третього курсу та магістри демонструють схожість цінностей. Так, вони однаково прагнуть до духовної близькості з рідними та цінують кохання;

- у сфері суспільної діяльності більшість респондентів демонстрували бажання розширення соціальних контактів;

- найбільшу кількість статистично значимих відмінностей було зафіксовано серед показників значущості цінностей у сфері захоплень.

Перспективним, на наш погляд, буде дослідження особистісних трансформацій правоохоронців на етапі професійної самореалізації.

Список використаних джерел

1. Лушин П.В. Личностные изменения как процесс: теория и практика / П.В. Лушин – Одесса: Аспект, 2005.- 334 с.
2. Твердохлебова Н.Е. Анализ компонентов деятельности правоохранителей, подлежащих трансформации в процессе их профессиональной самореализации / Н. Твердохлебова // Педагогическое мастерство. – 2017. № 4. – С. 94 – 99.
3. Сенин И.Г. Опросник терминальных ценностей. Руководство / И.Г. Сенин. – Ярославль : Содействие, 1991. – 19 с.

References

1. Lushin, P.V. (2005). Lichnostnye izmeneniya kak protsess: teoriya i praktika [Personality changes as a process: theory and practice]. Odessa: Aspekt, 334 (in Ukrainian).
2. Tverdokhlebova N.Ye. (2017). Analiz komponentov deyatel'nosti pravookhraniteley, podlezhashchikh transformatsii v protsesse ikh professional'noy samorealizatsii [Analysis of the components of activities of law enforcement officers to be transformed in the process of their professional self-realization]. Pedagogicheskoe masterstvo, 4, 94 – 99 (in Uzbekistan).
3. Senin I.G. (1991). Oprosnik terminal'nykh tsennostey. Rukovodstvo [Questionnaire of terminal values. Manual]. Yaroslavl, 19 (in Russia).

SUMMARY

Tverdokhlebova N., post-graduate student

TRANSFORMATIONS OF THE LAW ENFORCEMENT OFFICERS' VALUE-AND-SEMANTIC SPHERE AT THE STAGE OF TRAINING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS WITH SPECIFIC TRAINING CONDITIONS

Introduction. *The specifics of the law enforcement officers' activities stipulate personal transformations, which significantly affect the characteristics of professional self-realization. Transformations of the personality's value-semantic sphere encompass meaning-semantic and dynamic-motivational changes, as well as changes in internal connections and relationships between different levels of components and parameters that determine the level of law enforcement's personal stability and professional reliability.*

Purpose. *The purpose of the article is to identify and analyze the study results of the personal transformations peculiarities in the law enforcement officers' value-and-semantic sphere at the stage of getting an education at the university with specific learning conditions.*

Methods: *psychodiagnostic method, a comparative method, quantitative and qualitative data analysis.*

Results. *Changes in understanding of the professional life sphere content and meaning are diagnosed. Respondents of all groups tend to strive to have concrete, tangible results of activity and receive approval from the society. In the field of education and training for third-year students and masters, it is important to show interest and achieve moral satisfaction from the learning process and get an education that will enable them to provide themselves financially and raise their own prestige in society. The preservation of one's own prestige is very important for first and second year students. In the sphere of family life at all stages of training, law enforcement officers believe that family well-being consists, first of all, in the material security of the family. In the sphere of public activity, the majority of respondents demonstrate the desire to expand social contacts. The greatest number of statistically significant differences was recorded among the indicators of the significance of values in the field of hobbies.*

Originality. *The obtained results analysis makes it possible to reveal the level of law enforcement officers' personal stability and professional reliability. This makes it possible to adjust the program of psychological support for police officers personal transformations, which will increase their professional level of self-realization, and will also contribute to their further process of self-realization and self-development.*

Conclusion. *Further studies will be aimed at studying the personal transformations characteristics of law enforcement officers at different stages of professional self-realization.*

Key words: *personal transformations, law enforcement officers' value-semantic sphere, indicators of values importance, professional life, sphere of education and training, family life, sphere of social activity, sphere of individual hobbies.*